

Järfälla kommun
Rektorn vid Olovslundskolan

Beslut för grundskola med särskoleelever

efter tillsyn av Olovslundskolan
i Järfälla kommun

Tillsyn av Olovslundskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Järfälla kommun under våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Olovslundskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 29 och 30 maj 2012.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att Olovslundskolan i Järfälla har en verksamhet som i flera delar uppfyller författningarnas krav.

Rektorn har god kännedom om verksamheten i Olovslundskolan. Hon bedriver ett aktivt pedagogiskt ledarskap och verkar tillsammans med personalen för att utveckla verksamheten. I skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete på individuell nivå, men arbetet med att synliggöra och analysera det skolövergripande arbetet behöver förbättras. I detta arbete behöver måluppfyllelsen för eleverna i både grundskolan och grundsärskolan ingå. Rektorn behöver även se över skolans arbete med att utveckla de individuella utvecklingsplanerna så att de uppfyller författningarnas krav. Exempelvis behöver eleverna ges skriftliga omdömen i alla ämnen.

Eleverna uppger att de trivs med sina lärare, att de lär sig och att det är roligt att gå i skolan. Dock behöver undervisningen utvecklas så att den på ett för eleverna tydligt sätt utgår från läroplansmålen och kunskapskraven.

Eleverna i grundsärskolan undervisas tillsammans med flera grundskoleelever i en särskild undervisningsgrupp benämnd samundervisningsgrupp. Undervisningen är i stor utsträckning individualiserad. Enligt rektorn kan skolan bli bättre på att integrera samundervisningsgruppens elever i skolans övriga klasser i ämnen där det, utifrån elevernas individuella behov, bedöms vara möjligt. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som Järfälla kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Olovslundskolan i Järfälla kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla kommun att **senast den 25 september 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen eller övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav/kursplanernas krav (1 kap 11 § skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 2.2)

Bedömning och betygssättning

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Se till att rektorn tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen).

Personalkompetens

Personal vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13, 15, 17–19 §§ skollagen).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvudmannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Till följd av anmärkningarna ska **Ni senast den 25 september 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Vid skolan saknas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Särskilt stöd

Rektor ser inte till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skäl för beslut

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen eller övriga författningsbestämmelser.

Motivering:

Enligt skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Undervisningen för grundsärskolans elever utgår enligt lärarna från grundsärskolans kursplan och i förekommande fall från grundskolans kursplan där eleven bedöms ha möjligheter att nå kunskapskraven. I ämnen som hem- och konsumentkunskap, slöjd, idrott och musik undervisas grundsärskolans elever av skolans ordinarie lärare i dessa ämnen. Av intervjuer med lärarna framkommer att inte alla är förtrogna med grundsärskolans kursplaner. Undervisningen av elevernas kunskaper utgår i vissa fall istället från grundskolans kursplaner. Lärarna är medvetna om att bedömningen av elevernas kunskaper därmed inte blir rätt, men saknar kunskaper om hur eleverna i grundsärskolan ska bedömas.

Av verksamhetsbesök och intervjuer med elever i grundskolan framgår att eleverna ofta har beting som framstår som målen med undervisningen snarare än de mål som utgår från läroplanen och kursplanerna och som bland annat uttrycks i de individuella utvecklingsplanerna. Vid faktagranskningen uppger rektorn att alla elever har pedagogiska planeringar för varje arbetsområde där kursplanernas mål finns angivna. Dock visar skolans verksamhetsplan och intervjuer med lärarna att tydliggörande av läroplanens mål och kunskapskrav är ett utvecklingsområde innevarande läsår.

Utredningen visar att undervisningen inte utgår från läroplanens och kursplanernas krav. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 11 § skollagen, Lgr 11 och Läroplanen för grundsärskolan 2011.

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Enligt skollagen ska läraren, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Enligt rektorn och lärarna utarbetas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever i Olovslundskolan. Av de skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår i de flesta fall elevens kunskaper i relation till kunskapskraven i kursplanerna. Dock förekommer att det saknas omdömen i vissa ämnen och att det enbart framgår vad eleven arbetat med, exempelvis "Arbetat med färglära" eller "Deltar aktivt i alla aktiviteter". Det framgår heller inte alltid i den framåtsyftande delen vad eleven behöver utveckla eller vilka insatser skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Inte i någon av de individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av framgår ett skriftligt omdöme i ämnet teknik.

Av utredningen framgår att eleverna och vårdnadshavarna inte informeras fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

10 kap. 13 § skollagen.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det i skolan bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Av dokumentation samt intervjuer med rektorn och skolans lärare framgår att det vid tillsynstillfället saknas en skolövergripande uppföljning av Olovslundskolans samlade kunskapsresultat. Järfälla kommun begär in en kvalitetsredovisning från alla kommunala skolor enligt en särskild mall. I sitt systematiska kvalitetsarbete använder sig skolan enligt rektorn av kommunens prioriterade målområden som också anges i mallen för kvalitetsredovisningen. Vid faktagranskningen framkommer att skolan, utöver de målområden som anges av kommunen, tar fram ytterligare utvecklingsområden, exempelvis utveckling av arbetsmetoder och förhållningssätt och tydlig planering med prioritering på höga resultat. Någon analys av skolans samlade kunskapsresultat görs dock inte enligt uppgift från rektorn och lärarna.

Skolinspektionen har tagit del av Olovslundskolans kvalitetsredovisning för läsåret 2010/2011. I denna finns en begränsad analys av resultaten i årskurs 3 och 5 samt prioriterade åtgärder. Av skolans egna uppgifter framkommer att resultaten i svenska i årskurs 5 försämrats de senaste tre åren utan att någon djupare analys av orsakerna gjorts. I kvalitetsredovisningen och den övriga dokumentationen som inkommit till Skolinspektionen görs heller ingen sammanställning eller analys av resultaten utifrån olika elevgrupper, exempelvis flickor och pojkar eller elever med annat modersmål än svenska.

Enligt uppgifter från skolan når alla elever i grundsärskolan de nationella målen. I kvalitetsredovisningen för 2010/2011 framkommer att eleverna i grundsärskolan i huvudsak uppfyller målen med motiveringen att "de flesta lär sig läsa, skriva och räkna". Någon djupare analys av och åtgärder för att förbättra elevernas möjligheter att nå längre i sin kunskapsutveckling saknas.

Skolan har satt igång ett grundläggande utvecklingsarbete där man tagit fram nyckelområden för Olovslundskolan att arbeta med. Fortfarande framstår dock det systematiska kvalitetsarbetet och den skolövergripande sammanställningen av elevernas måluppfyllelse som ett bristområde. Det innebär att skolans rektor i dagsläget saknar viktiga verktyg för att analysera elevernas måluppfyllelse på skolnivå samt över tid. Eftersom skolan saknar en skolövergripande uppföljning och analys av elevernas resultat saknar skolan också förutsättningar för att vidta åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Av tillsynen framgår att rektorn inte tar ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt inte omsätter resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen. Verksamheten upp-

fyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 4 § skollagen.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personal vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Av 1985 års skollag framgår att huvudmän är skyldiga att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt lagen om införande av skollagen ska 1985 års skollag tillämpas gällande lärare som enligt den nya skollagen saknar utbildning för att undervisa i skolan och som har anställts före den 1 juli 2011.

I Olovslundskolan arbetar personal som är anställda före den 1 juli 2011. Skolan har inkommit med en lista över den personal som arbetar i skolan där det framgår vilken utbildning personalen har och i vilka ämnen och klasser de undervisar. Skolinspektionen kan konstatera att majoriteten av lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver. Dock finns exempel på lärare som huvudsakligen undervisar i ämnen eller årskurser som de inte har utbildning för. Det gäller exempelvis i ämnet engelska och undervisning i grundsärskolan.

Av utredningen framgår att all personal vid skolan inte har utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Järfälla kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning:

2 kap. 13 § skollagen, 2 kap 3 § 1985 års skollag och 33 § lag om införande av skollagen.

Anmärkning:**Bedömningsområde: Trygghet och studiero****Bedömning:**

Vid skolan saknas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering:

Enligt skollagen ska arbetet mot kränkande behandling planeras och följas upp varje år genom att en plan mot kränkande behandling upprättas. I planen ska skolan ge en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Det ska även framgå vilka av dessa åtgärder som ska påbörjas eller genomföras det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska finnas i efterföljande års plan.

I Olovslundskolan finns en plan mot kränkande behandling som också är en likabehandlingsplan. Planen innehåller en nulägesanalys samt mål och åtgärder som ska genomföras för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Det framgår dock inte när de ska påbörjas eller om de ska genomföras under det kommande året. Det framgår inte heller hur de planerade åtgärderna från föregående år har genomförts.

Av utredningen framgår att det finns brister i planen mot kränkande behandling. Eftersom tillsynen visar att skolan bedriver ett aktivt värdegrundsarbete med ett målinriktat arbete mot kränkande behandling som i övrigt uppfyller författningarnas krav bedöms bristen som en mindre allvarlig överträdelse av de bestämmelser som gäller för utbildningen. Järfälla kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning:

6 kap. 8 § skollagen.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Rektor ser inte till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering:

Av skollagen framgår att åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka elevens behov är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av några av de åtgärdsprogram som utarbetats i Olovslundskolan och kan konstatera att de inte fullt ut uppfyller författningarnas krav. Av åtgärdsprogrammen framgår vilka elevens behov är och vilka åtgärder som ska vidtas på kort och lång sikt. Uppgift om hur beslutet kan överklagas liksom hur vidtagna åtgärder ska följas upp och utvärderas saknas. Vid återföringen till rektor framkommer att en ny kommungemensam blankett har tagits fram där det finns angivet att uppgift ska lämnas om när åtgärderna

ska följas upp och utvärderas samt information om hur beslutet kan överklagas. Fortfarande saknas dock uppgift om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Av utredningen framgår att beslutade åtgärdsprogram inte anger hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas eller hur beslutet kan överklagas. Eftersom tillsynen visar att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen i övrigt uppfyller författningarnas krav bedöms bristen som en mindre allvarlig överträdelse av de bestämmelser som gäller för utbildningen. Järfälla kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning:

3 kap. 9 § första stycket skollagen.

Bakgrund

Måluppfyllelse

Enligt skolans egna uppgifter för år 2011 framgår att 97 procent av eleverna i årskurs 3 nådde målen i svenska medan 80 procent av eleverna nådde målen i svenska som andraspråk. Det är en marginell försämring mot föregående år då 98 procent av eleverna nådde målen i svenska. För svenska som andraspråk finns ingen tidigare statistik redovisad.

Även i matematik har andelen elever som nådde målen i årskurs 3 sjunkit något. Av skolans egen redovisning framgår att 95 procent av eleverna nådde målen i matematik år 2011 medan 97 procent av eleverna nådde målen år 2010. Enligt den redovisade statistiken har måluppfyllelsen gradvis försämrats sedan 2009 då 98 procent av eleverna nådde de nationella målen i matematik. Dock framgår att Olovslundskolans resultat på de nationella ämnesproven i svenska och matematik i årskurs 3 är bättre än genomsnittet i riket på samtliga delprov.

Enligt skolans verksamhetsredogörelse har eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen. Av kvalitetsredovisningen 2010/2011 framgår att 80 procent av eleverna i årskurs 5 nådde målen i alla ämnen år 2011. Det är en betydande försämring jämfört med 2010 då 91 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen. Av skolans egen sammanställning framgår att alla elever nådde målen i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap och musik år 2011. I övriga ämnen uppnådde mellan 86 och 98 procent av eleverna målen. Måluppfyllelsen har försämrats något sedan år 2010 i ämnena engelska, idrott och hälsa, matematik, svenska samt de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena. Exempelvis har andelen elever som nådde målen i engelska sjunkit från 98 till 86 procent och i svenska från 94 till 88 procent. I övriga ämnen har måluppfyllelsen sjunkit marginellt. Måluppfyllelsen i musik har ökat till 100 procent mellan 2010 och 2011.

I grundsärskolan läser eleverna enligt grundsärskolans kursplan. Enligt skolans egen redovisning når alla elever i grundsärskolan de nationella målen.

Alla elever ges inte möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Lärarna beskriver skolklimatet som varmt och välkomnande. Eleverna uppger i samtal och intervjuer att de trivs i skolan och känner sig trygga, vilket också

bekräftas av skolans egen trygghetsenkät och av de enkäter som Skolinspektionen under hösten 2011 genomfört bland personal och elever i årskurs 5. Av enkäterna framkommer att om något skulle hända uppger 90 procent av eleverna att de alltid har en vuxen att vända sig till. På påståendet "Jag känner mig trygg i min skola" har 95 procent av eleverna svarat "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra". Svarsfrekvensen på Skolinspektionens enkät var 92 procent. Rasterna är organiserade så att eleverna ska ges möjlighet att lära känna varandra. De vuxna bär reflexvästar på rasterna och ser till att finnas över hela skolgården.

På skolan finns ett kamratstödjarsystem. Tanken är att kamratstödjarna ska vara ett extra öga och kunna kontakta en vuxen om det uppstår någon konflikt. Enligt den biträdande rektorn ser skolan nu över kamratstödjarsystemet med anledning av Skolverkets rapport om kamratstödjarverksamheten och att den inte alltid fungerar så förebyggande mot kränkningar som är målsättningen.

Beskrivning av Olovslundskolan

I Olovslundskolan bedrivs undervisning för elever i förskoleklass och i grundskola årskurs 1-5. Skolan har också grundsärskola med undervisning för elever i årskurs 1-6. Grundsärskolan är integrerad i grundskolan och eleverna undervisas i så kallade samundervisningsklasser som är åldersblandade. Grundskoleeleverna i samundervisningsklasserna är i behov av undervisning i ett mindre sammanhang. Vid tiden för tillsynsbesöket har skolan 431 elever. Verksamheten är organiserad i fem arbetslag som leds av varsin samordnare. Skolan har också fem utvecklingsledare. Ledningsgruppen består av rektor och en biträdande rektor.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Ulrika Palm deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Eva Lanteli
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan

information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).